

CHƯƠNG II: CÁCH TÍNH SẢN LƯỢNG QUỐC GIA

- I. Một số vấn đề cơ bản
- II. Các phương pháp tính sản lượng quốc gia
- III. Các chỉ tiêu trong hệ thống tài khoản quốc gia
- IV. Các đồng nhất thức vĩ mô căn bản

11/15/2011

Tran Bich Dung

1

I. Một số vấn đề cơ bản

- 1. Các quan điểm về sản xuất:
- 2. Hệ thống tài khoản quốc gia (SNA)
- 3. Các loại giá được sử dụng

11/15/2011

Tran Bich Dung

2

1. Các quan điểm về sản xuất:

- *Theo K. Marx:
  - SX là những ngành SX ra sản phẩm và dịch vụ phục vụ cho sản xuất
  - Là cơ sở hình thành cách tính sản lượng quốc gia theo **hệ thống sản xuất vật chất** (MPS-Material Production System) được các nước XHCN trước đây áp dụng

11/15/2011

Tran Bich Dung

3

1. Các quan điểm về sản xuất:

- Quan điểm hiện nay:
  - SX là tạo ra những sản phẩm và dịch vụ **có ích** cho xã hội
  - Là cơ sở hình thành cách tính sản lượng quốc gia theo **hệ thống tài khoản quốc gia** (SNA- System of National Accounts)

11/15/2011

Tran Bich Dung

4

2. Hệ thống tài khoản quốc gia (SNA):

- Phân thành 2 nhóm:
  - **Theo lãnh thổ:** GDP, NDP
  - **Theo quyền sở hữu:** GNP, NNP, NI, PI, DI.

11/15/2011

Tran Bich Dung

5

3. Các loại giá được sử dụng:

- Giá thị trường → chỉ tiêu theo giá thị trường
  - VD: GDP_{mp}
- Chi phí yếu tố → chỉ tiêu theo chi phí yếu tố
  - VD: $GDP_{fc} = GDP_{mp} - T_i$
  - (T_i : thuế gián thu)

11/15/2011

Tran Bich Dung

6

3. Các loại giá được sử dụng:

- Giá hiện hành → chỉ tiêu danh nghĩa

VD:
$$GDP_N^t = \sum_{i=1}^n q_i^t * p_i^t$$

Với: q_i^t : Khối lượng SP loại i được sản xuất ở năm t

p_i^t : Đơn giá SP loại i ở năm t

11/15/2011

Tran Binh Dung

7

3. Các loại giá được sử dụng

- Giá cố định → chỉ tiêu thực

VD:
$$GDP_R^t = \sum_{i=1}^n q_i^t * p_i^o$$

Với: q_i^t : Khối lượng SP loại i được sản xuất ở năm t

p_i^o : Đơn giá SP loại i ở năm gốc (0)

11/15/2011

Tran Binh Dung

8

3. Các loại giá được sử dụng

- Chỉ số điều chỉnh lạm phát theo GDP-Chỉ số giảm phát) Id:

$$I_d^t = \frac{GDP_N^t}{GDP_R^t} * 100$$

Chỉ số giá là chỉ số phản ánh sự thay đổi của giá hàng hoá và dịch vụ của một năm nào đó so với năm gốc

11/15/2011

Tran Binh Dung

9

II. CÁC PHƯƠNG PHÁP TÍNH SẢN LƯỢNG QUỐC GIA

- 1. Một số khái niệm
- 2. Các mô hình kinh tế
- 3. Sơ đồ chu chuyển kinh tế
- 4. Các phương pháp tính sản lượng quốc gia

11/15/2011

Tran Binh Dung

10

1. Một số khái niệm

- **Tổng sản phẩm quốc nội (GDP):**
- Là giá trị bằng tiền của toàn bộ hàng hoá và dịch vụ **cuối cùng**
  - được sản xuất ra trên **lãnh thổ một nước**
  - trong một thời kỳ nhất định
    - thường là một năm.

11/15/2011

Tran Binh Dung

11

1. Tổng sản phẩm quốc nội (GDP):

- Trong GDP gồm 2 bộ phận:
  - Phần do công dân một nước tạo ra trên lãnh thổ nước mình (A)
  - Phần do công dân nước ngoài tạo ra trên lãnh thổ nước A = Thu nhập từ yếu tố nhập khẩu chuyển ra (OFFI)
    - (nước A nhập khẩu các YTSX: vốn, lao động...)

11/15/2011

Tran Binh Dung

12

1. Tổng sản phẩm quốc nội(GDP):

- Lưu ý: GDP chỉ bao gồm SP cuối cùng, không tính SP trung gian.
  - Sản phẩm trung gian: là yếu tố đầu vào, tham gia **một lần** vào quá trình sản xuất & chuyển hết giá trị vào giá trị SP mới
  - Sản phẩm cuối cùng: là SP được người sử dụng **cuối cùng** trong nền kinh tế mua(hàng tiêu dùng của HGĐ; hàng đầu tư của DN và hàng hoá xuất khẩu)

11/15/2011

Tran Bích Dung

13

1. Một số khái niệm:

■ a. Tiêu dùng cá nhân(C):

- Chi tiêu về hàng hoá và dịch vụ của các hộ gia đình nhằm thoả mãn nhu cầu cá nhân

11/15/2011

Tran Bích Dung

14

Tiêu dùng cá nhân(C)

- C gồm 3 phần:
  - Tiêu dùng hàng thiết yếu: lương thực, quần áo...
  - Tiêu dùng hàng lâu bền: TV, tủ lạnh, ô tô..
  - Dịch vụ: tiền thuê nhà, học phí, du lịch...

11/15/2011

Tran Bích Dung

15

b. Đầu tư (I):

- Là các nguồn bổ sung vào trữ lượng vốn của một quốc gia, bao gồm:
  - **Đầu tư cố định vào kinh doanh:** Mua sắm MMTB mới, xây dựng nhà xưởng..

11/15/2011

Tran Bích Dung

16

b. Đầu tư(I):

- **Đầu tư cố định vào nhà ở:** xây dựng mới nhà ở của HGĐ và của các tổ chức phi kinh tế
- **Đầu tư vào hàng tồn kho:** nguyên vật liệu, bán thành phẩm & thành phẩm

11/15/2011

Tran Bích Dung

17

b. Đầu tư(I):

- Đầu tư nhằm 2 mục đích:
    - Thay thế, bù đắp những MMTB đã hao mòn → Khấu hao(De)
    - Mở rộng quy mô, tăng khả năng sản xuất → Đầu tư ròng (mới)(I_N)
- $I = De + I_N$

11/15/2011

Tran Bích Dung

18

c. Chi mua hàng hoá và dịch vụ của chính phủ(G)

- Bao gồm chi tiêu cho hành chính, giáo dục, y tế, quốc phòng, cơ sở hạ tầng...
- G chia làm 2 phần:
  - Tiêu dùng của chính phủ(Cg)
  - Đầu tư của chính phủ(Ig)

11/15/2011

Tran Bich Dung

19

d. Chi chuyển nhượng(Tr):

- Là khoản tiền chính phủ thanh toán cho các cá nhân
  - mà không cần có hàng hoá và dịch vụ đối ứng, gồm:
    - trợ cấp thất nghiệp
    - trợ cấp cho người già và người tàn tật
    - trợ cấp học bổng...

11/15/2011

Tran Bich Dung

20

e. Thuế(Tx)

- **Thuế(Tx):** gồm 2 loại:
  - **Thuế gián thu(Ti):** thuế VAT, thuế tiêu thụ đặc biệt, thuế sử dụng tài nguyên, thuế xuất nhập khẩu, thuế trước bạ..
  - **Thuế trực thu(Td):** thuế thu nhập cá nhân, thuế thu nhập doanh nghiệp, thuế thừa kế tài sản

11/15/2011

Tran Bich Dung

21

e. Thuế(Tx)

- Tổng thuế thu: $Tx = Ti + Td$
- Thuế ròng: $T = Tx - Tr$
- **Tình trạng ngân sách: $B = T - G$**
  - $T > G \rightarrow B > 0$ Ngân sách thặng dư
  - $T < G \rightarrow B < 0$ Ngân sách thâm hụt
  - $T = G \rightarrow B = 0$ Ngân sách cân bằng

11/15/2011

Tran Bich Dung

22

g. Xuất khẩu(X):

- **Xuất khẩu(X):** giá trị lượng hàng hoá sản xuất trong nước, được xuất bán ra nước ngoài

11/15/2011

Tran Bich Dung

23

h. Nhập khẩu(M)

- **Nhập khẩu(M):** giá trị hàng hoá sản xuất ở nước ngoài, được nhập vào và tiêu thụ trong nước

11/15/2011

Tran Bich Dung

24

Cán cân thương mại

- Cán cân thương mại = Xuất khẩu ròng
- $(NX) = X - M$
  - $X > M \rightarrow NX > 0$ Thặng dư thương mại (Xuất siêu)
  - $X < M \rightarrow NX < 0$ Thâm hụt thương mại (Nhập siêu)
  - $X = M \rightarrow NX = 0$ Cân bằng thương mại

11/15/2011

Tran Bich Dung

25

2. Các mô hình kinh tế:

- Mô hình là sự đơn giản hoá hiện thực có chủ định, nhằm đạt được mục tiêu nào đó.

11/15/2011

Tran Bich Dung

26

2. Các mô hình kinh tế:

- Các nhà kinh tế đưa ra 3 mô hình:
- **Nền kinh tế đơn giản:** Không có chính phủ, không ngoại thương.
- Chỉ có 2 khu vực:
  - Hộ gia đình
  - Doanh nghiệp

11/15/2011

Tran Bich Dung

27

2. Các mô hình kinh tế:

- **Nền kinh tế đóng:** (có chính phủ, không có ngoại thương) có 3 khu vực:
  - Hộ gia đình
  - Doanh nghiệp
  - Chính phủ

11/15/2011

Tran Bich Dung

28

2. Các mô hình kinh tế:

- **Nền kinh tế mở:** có 4 khu vực:
  - Hộ gia đình
  - Doanh nghiệp
  - Chính phủ
  - Nước ngoài

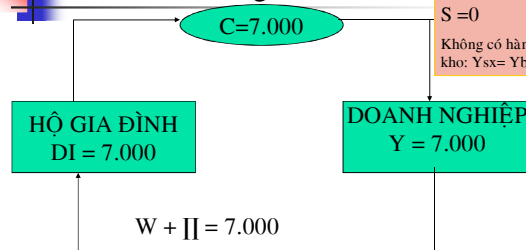
11/15/2011

Tran Bich Dung

29

3. Biểu đồ chu chuyển kinh tế:

a. Nền kinh tế đơn giản:

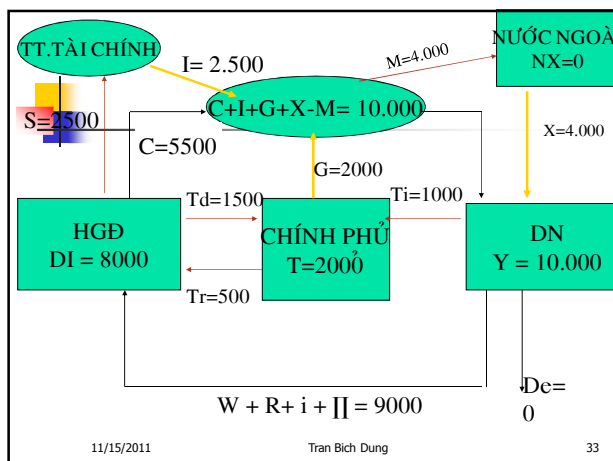
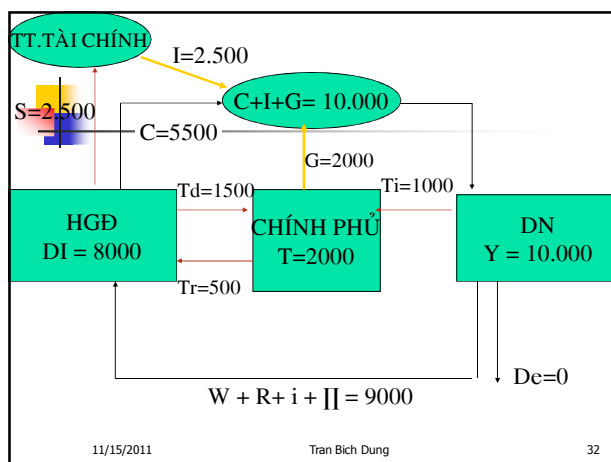
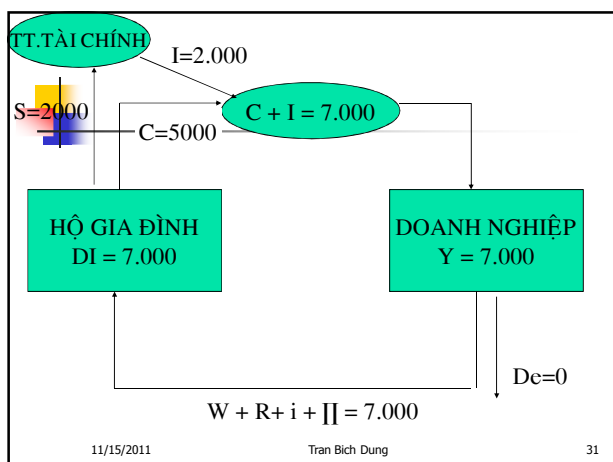

Giả định:
Có 1 YTSX: LĐ
ISF: Bán mĩ
 $S = 0$
Không có hàng tồn kho: $Y_{sx} = Y_{bán ra}$

11/15/2011

Tran Bich Dung

30

4. Ba phương pháp tính sản lượng quốc gia

- a. Phương pháp tính theo giá trị gia tăng (VA):
- b. Phương pháp tính theo tổng thu nhập:
- c. Phương pháp tính theo tổng chi tiêu:

11/15/2011 Tran Bich Dung 34

a. Phương pháp tính theo giá trị gia tăng (VA):

- Công thức tính:

$$GDP = \sum_{i=1}^n VA_i$$

VA_i : giá trị gia tăng của khâu i

VA_i : giá trị sản lượng hàng hoá i – chi phí trung gian

11/15/2011 Tran Bich Dung 35

Tình hình SXKD của lò bánh mì A:

- $Q = 5000$ ổ
- $P = 1000đ/ổ$
- $TR = 5.000.000đ$
- Chi phí:
  - Nguyên liệu = 2.000.000
  - Điện, nước = 400.000
  - Tiền công = 600.000
  - Tiền trả lãi = 200.000
  - Tiền thuê nhà = 500.000
  - Khấu hao = 100.000
  - Thuế VAT = 250.000
  - LN trước thuế = 950.000
  - VA = ?
  - VA = 2.600.000

11/15/2011 Tran Bich Dung 36

b. Phương pháp tính theo tổng thu nhập:

$$\text{GDP} = W + R + i + \Pi + De + Ti$$

11/15/2011

Tran Bach Dung

37

c. Phương pháp tính theo tổng chi tiêu:

$$\text{GDP} = C + I + G + X - M$$

- Như vậy giá trị sản lượng sản xuất luôn bằng tổng thu nhập thực tế bằng tổng chi tiêu thực tế $Y_T = AD_T$

11/15/2011

Tran Bach Dung

38

Hàng hóa	Người bán	Người mua	Giá trị giao dịch	Giá trị gia tăng	Chỉ tiêu SP cuối cùng	Thu nhập từ YTSX
Thép	DNSX thép	DNSX máy	1.000	1.000		1.000
Thép	DNSX thép	DNSX ô tô	3.000	3.000		3.000
Máy móc	DNSX Máy	DNSX ô tô	2.000	1.000	2.000	1.000
Vô xe	DNSX vô xe	DNSX ô tô	500	500		500
Ô tô	DNSX ô tô	Người tiêu dùng	5.000	1.500	5.000	1.500
Σ			11.500	7.000	7.000	7.000

11/15/2011

Tran Bach Dung

39

III. CÁC CHỈ TIÊU TRONG HỆ THỐNG SNA

- 1. Tổng sản phẩm quốc gia (GNP)**
Hay tổng thu nhập quốc gia (GNI)
- Là giá trị bằng tiền của toàn bộ sản phẩm và dịch vụ **cuối cùng**
  - do **công dân** một nước tạo ra trong một năm.

11/15/2011

Tran Bach Dung

40

1. Tổng sản phẩm quốc gia (GNP)

- Trong GNP gồm 2 bộ phận:
  - Phần do công dân một nước tạo ra trên lãnh thổ nước mình (A)
  - Phần do công dân nước A tạo ra ở nước ngoài = Thu nhập từ yếu tố xuất khẩu chuyển vào (IFFI)
    - (nước A xuất khẩu các YTSX: vốn, lao động...)

11/15/2011

Tran Bach Dung

41

1. Tổng sản phẩm quốc gia (GNP)

- * Mối quan hệ giữa GDP và GNP:
- $\text{GNP} = \text{GDP} + \text{IFFI} - \text{OFFI}$
- $\text{GNP} = \text{GDP} + \text{NFFI}$
  - (NFFI: Thu nhập yếu tố ròng)
  - $\text{NFFI} = \text{IFFI} - \text{OFFI}$

11/15/2011

Tran Bach Dung

42

2. Sản phẩm quốc gia ròng (NNP):

- Là kết quả ròng của hoạt động kinh tế_ giá trị mới sáng tạo do công dân một nước tạo ra, trong một năm.
- $NNP = GNP - De$
  - (De: Khấu hao để bù đắp phần hao mòn của tài sản _ Chi phí sử dụng vốn cố định)

11/15/2011

Tran Bich Dung

43

3. Sản phẩm quốc nội ròng (NDP):

- Sản phẩm quốc nội ròng (NDP):
- $NDP = GDP - De$

11/15/2011

Tran Bich Dung

44

4. Thu nhập quốc dân (NI):

- Là thu nhập ròng mà công dân một nước tạo ra trong một năm.
- Có 2 cách tính:
- * $NI = NNP_{fc} = NNP_{mp} - T_i$

11/15/2011

Tran Bich Dung

45

4. Thu nhập quốc dân (NI):

- * Cộng thu nhập của các công dân:
- $NI = W + R + i + \pi + (R_{DNCT} + NFFI)$
- Với : W: Tiền lương, tiền công
R: Tiền cho thuê nhà, thuê đất...
i: Lợi tức từ vốn cho vay
[]: Lợi nhuận trước thuế (gộp) của DN
 R_{DNC} : Thu nhập của chủ sở hữu cá thể

11/15/2011

Tran Bich Dung

46

4. Thu nhập quốc dân (NI):

- []: Lợi nhuận trước thuế (gộp) của DN được chia thành 3 phần:
- Thuế thu nhập doanh nghiệp, các đóng góp công ích...
  - Lãi cổ phần và lợi nhuận của chủ DN
  - Lợi nhuận giữ lại, không chia

11/15/2011

Tran Bich Dung

47

5. Thu nhập cá nhân (PI)

- Là thu nhập thực sự được chia cho các cá nhân.
- $PI = NI - \Pi_{nộp, không chia} + Tr$
  - Tr: Chi chuyển nhượng của chính phủ, gồm:
    - trợ cấp thất nghiệp
    - trợ cấp hưu trí
    - trợ cấp học bổng...

11/15/2011

Tran Bich Dung

48

6. Thu nhập khả dụng (DI=Y_d):

- Là thu nhập mà các cá nhân được quyền sử dụng theo ý muốn.
- $DI = PI - \text{thuế thu nhập cá nhân}$
- $DI = PI - T_d$

■ (T_d: thuế trực thu gồm: thuế thu nhập cá nhân)

11/15/2011

Tran Bach Dung

49

6. Thu nhập khả dụng (DI):

- DI thường được chia làm 2 phần:
  - Tiêu dùng cá nhân (C)
  - Tiết kiệm cá nhân (S)
- $DI = C + S$

11/15/2011

Tran Bach Dung

50

7. Phúc lợi kinh tế ròng (NEW):

NEW = GNP + giá trị thời gian nhân
rỗi + giá trị các SP&DV tự làm - chi
phí giải quyết ô nhiễm môi trường...

11/15/2011

Tran Bach Dung

51

IV. CÁC ĐỒNG NHẤT THỨC VĨ MÔ CĂN BẢN

- Giả định:
- $NFFI = 0$; $De = 0$; $\prod_{\text{nộp, không chia}} = 0$
- $GNP = GDP = Y$
- $DI = Y_D = GNP - De - Ti - \prod_{\text{nộp, không chia}} + Tr - T_d$
- $DI = Y - (Ti + T_d - Tr)$
- $= Y - (T_x - Tr)$
- $Y_D = Y - T$

11/15/2011

Tran Bach Dung

52

1. Trong nền kinh tế đơn giản:

- Không chính phủ $T = 0 \rightarrow Y_D = Y$
- $AD = C + I$
- $Y = Y_D = C + S$
- $Y_t = AD_t$
- $C + S = C + I$
- $S = I$ (1)

11/15/2011

Tran Bach Dung

53

2. Trong nền kinh tế đóng:

- Có chính phủ: $T > 0 \rightarrow Y_D = Y - T$
- $AD = C + I + G$
- $Y = T + Y_D = T + C + S$
- $Y = AD$
- $T + C + S = C + I + G$

$$T + S = I + G \quad (2)$$

$$S - I = G - T \quad (3)$$

11/15/2011

Tran Bach Dung

54

- $S - I = G - T$
- $1000 - 700 = 1500 - 1200$
- Thâm hụt của khu vực công được bù đắp bằng thặng dư của khu vực tư

11/15/2011

Tran Bich Dung

55

3. Trong nền kinh tế mở

- $AD = C + I + G + X - M$
- $Y = T + C + S$
- $Y = AD$
- $T + C + S = C + I + G + X - M$

$$T + S + M = I + G + X \quad (4)$$

$$(S - I) = (G - T) + (X - M) \quad (5)$$

11/15/2011

Tran Bich Dung

56

- $(S - I) = (G - T) + (X - M) \quad (5)$
- $(1000 - 700) = (1500 - 1000) + (600 - 800)$
- Thâm hụt của khu vực này được bù đắp bằng thặng dư của các khu vực còn lại

11/15/2011

Tran Bich Dung

57

3. Trong nền kinh tế mở

- $T + S + M = I + G + X$
- $T - G + S + (M - X) = I$
  - Với: $S_f = M - X$: Tiết kiệm của k/v nước ngoài
  - $T = C_g + S_g$
  - $G = C_g + I_g$
- $(C_g + S_g) - (C_g + I_g) + S + S_f = I$
- $\rightarrow S_g + S + S_f = I + I_g$
- Tổng tiết kiệm = tổng đầu tư

11/15/2011

Tran Bich Dung

58